

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต ๒

Guidelines for the Development of Learning Management in
the Learning Loss of Students in Schools under the Phra Nakhon
Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2

ปิ่นมณี ฤทธิศร*

Pinmanee Rttisorn

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Master of Education Administration Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

ชัยยศ เดชสุระ**

Chaiyot Dejsura

พรเทพ ฐัฒน***

Pornthep Rupan

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย

Education Administration Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Email: pinmanee.nong@gmail.com, 76477015@aru.ac.th

Received: July 15, 2023

Revised: August 11, 2024

Accepted: August 13, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน วิจัยดำเนินการวิจัยมี ๒ ขั้นตอน (๑) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน ๑๗๕ คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ด้านสภาพปัจจุบัน

* นางปิ่นมณี ฤทธิศร Mrs. Pinmanee Rttisorn นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Master of Education Administration Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

** ดร.ชัยยศ เดชสุระ Dr.Chaiyot Dejsura ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

*** ผศ. ดร.พรเทพ ฐัฒน Assist.Prof. Dr.Pornthep Rupan ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๐ และด้านปัญหามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๙ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ (๒) นำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๖ ท่าน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (๑) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ส่วนปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี และ (๒) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน ประกอบด้วย ๑๔ รายการปฏิบัติ โดยแบ่งเป็น ๕ ด้าน ดังนี้ ด้านที่ ๑ การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนการเรียนรู้อะบบทบทวน วิธีการจัดกิจกรรม รูปแบบ Active Learning ด้านที่ ๒ การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ด้านที่ ๓ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรสำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผนเสนอของบประมาณในการพัฒนาและจัดตั้งคลังสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ด้านที่ ๔ การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี มี ๒ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ด้านที่ ๕ การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล มี ๓ รายการปฏิบัติ เช่น สถานศึกษาควรมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนศึกษาสภาพปัญหาวิเคราะห์นักเรียน จัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนรายบุคคล และพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การจัดการเรียนรู้; ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน; โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

Abstract

The purposes of this research were: 1) to investigate the current state and problem found in the students who had learning loss in learning management of the schools; and 2) to propose a development guideline for learning management for the students who had learning loss in the schools. Two stages were included in this study. Stage one was to investigate the current state and problem found in learning management for the

students who had learning loss in the schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office. The sample group, obtained by stratified sampling, consisted of 175 school administrators and academic head teachers. The research instrument was a questionnaire with a reliability level at 0.80 in terms of current state, and at 0.99 in terms of problem. Statistical analysis was performed by mean, and standard deviation. Stage two was to propose a development guideline in learning management for the students who had learning loss. The key informants, obtained by purposive sampling, were 6 school administrators, educational supervisors, and teachers who had experiences in learning management for the students with learning loss. The research instrument was a semi-structured interview form.

The results revealed as follows: 1) the current state of Learning management for the students with learning loss in the schools, as a whole, was at a high level. Learning management design was found the highest, while learning environment was the lowest. it is at a low level. The problem in learning management for the students who had learning loss, as a whole, was found at a low level. Learning management design was found the highest, while upgrading learning management using technology was the lowest; and 2) the development guideline for learning management for the students who had learning loss included 14 lists of practice within 5 aspects. 1) Learning management design consisted of 3 lists of practice, as modifying learning management and teachers' roles. 2) Participating in learning management included 3 lists of practice, as arranging meeting with parents to jointly solve the problems. 3) Organizing learning environment, and developing digital media resources included 3 lists of practice, to illustrate, surveying learning resources, and planning for budget to complete this aspect. 4) Upgrading learning management using technology included 2 lists of practice, for instance, providing modern educational technology and media equipment. 5) Organizing individual learning included 3 lists of practice, as home visit, individual analysis, individual development planning, and ways of various learning development.

Keywords: Development Approaches; Learning Management; Student Learning Loss; Schools under the Primary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya District 2

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในทุกๆระดับ แต่จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ๒๕๖๑ ของนักเรียนทั่วประเทศ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ทุกรายวิชา รวมถึงผลการทดสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ พบว่า คะแนนที่ได้ต่ำกว่ามาตรฐานโลก มีผู้สอบได้คะแนนต่ำกว่าระดับ “Below minimum” ในวิชาคณิตศาสตร์ถึงร้อยละ ๕๓.๘ และในวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ ๔๖.๗^๑ และจากรายงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เกี่ยวกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ของประเทศไทย และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโควิด-๑๙ อย่างต่อเนื่องทั่วโลก ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวมต่ำ เนื่องจากผู้เรียนเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้^๒

ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เป็นภาวะที่ผู้เรียนมีปัญหาการเรียนที่ต้องหยุดชะงัก การเรียนการสอนออนไลน์ส่งผลต่อพัฒนาการด้านการศึกษานักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกังวล ความเครียด ความแปลกแยกโดดเดี่ยว ภาวะซึมเศร้า มีความคิดและความพยายามฆ่าตัวตาย หรือแม้แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ลดลงไปจนถึงความไม่พร้อมของผู้ปกครอง การขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของผู้เรียน^๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ที่ได้เผชิญกับสถานการณ์ของโรคโควิด-๑๙ ทำให้นักเรียนจำนวนมากพบกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ซึ่งจากการวิจัยของสภาการศึกษา พบว่า นักเรียนในระดับต่างกัน จะพบภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การมีตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียน

^๑ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา, การศึกษาทางเลือก, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๔), หน้า ๒.

^๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒, แผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๖๕, (พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒, ๒๕๖๕), หน้า ๑.

^๓ ภูมิพัฒน์ ศรีวัชรพัฒน์, “กลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทยจากการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙”, วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการมหาวิทยาลัยมหิดล, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๗๑.

การสอนสำหรับครูและนักเรียนที่ชัดเจน จะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูผู้สอน สามารถคลายความกังวล และจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๑ จากการสัมภาษณ์ครูเกรียงศักดิ์ อรุณพัฒน์ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งได้รับคำสั่งให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประชุมปฏิบัติการฟื้นฟูการศึกษาอันเกิดจากการเสียโอกาสในการเรียนรู้ (Learning Loss) กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทย หนังสือที่ ศธ ๐๔๐๙๔/๑๓๙๐ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ คำสั่งเลขที่ ๑๔๕/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งหลังจากการประชุมปฏิบัติการและได้นำเอกสารเกี่ยวกับปฏิบัติการฟื้นฟูการศึกษาอันเกิดจากการเสียโอกาสในการเรียนรู้ (Learning Loss) กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทย มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วโดยมีการทดสอบก่อนเรียน พบนักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านการเขียน ๕ คน จากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนที่อ่านไม่คล่องเขียนไม่ได้ จำนวน ๕ คน เป็นเวลา ๑ ภาคเรียน ผลปรากฏว่านักเรียนจำนวน ๒ คน สามารถพัฒนาการอ่านการเขียนได้ดีขึ้น นักเรียนจำนวน ๓ คน ยังมีปัญหาในการอ่านและการเขียน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงควรมีแนวทางที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจหลักสำคัญในการบริหารจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ผู้บริหารจึงต้องปรับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด ผู้วิจัยจึงศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๒. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

^๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “สพฐ. ผนึกกำลังขับเคลื่อน Active Learning สู่อการเติมเต็ม Learning Loss”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.obec.go.th/archives/609965> [๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๕]

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา การจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ ๑ ท่าน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนละ ๑ ท่านในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๑๖ คน

๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ขั้นที่ ๑ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดตามตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้จำนวน ๑๓๕ ท่าน

ขั้นที่ ๒ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนดตามอำเภอ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหา การจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยแบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัญหา การจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ๕ ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓.๒ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยจัดส่งสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

๓.๓ กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ด้วยตนเอง

๓.๔ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ร้อยละ ๑๐๐

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๔.๑ นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา

๔.๒ แปลผลความหมายขอคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ความหมาย ค่าเฉลี่ยของคะแนนแล้ว แปลความหมายที่กำหนด ดังนี้

ตอนที่ ๑ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และ หาค่าร้อยละ

ตอนที่ ๒ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และปัญหา การจัดการเรียนรู้ ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม แบบวัดประเมินค่า ๕ ระดับ แล้วนำไปบันทึกและวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบมาตราส่วน ประเมินค่า ๕ ระดับโดยเรียงจาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

ขั้นตอนที่ ๒ เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

การวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยศึกษาแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตำแหน่งผู้บริหาร หรือรักษาการที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่า ระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาอย่างน้อย ๓ ปี จำนวน ๓ ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน ๓ ท่าน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ร่างประเด็นสัมภาษณ์

โดยอ้างอิงข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ จับประเด็น และตีความแนวทาง แล้วทำการสรุปความคิดรวบยอดในแต่ละประเด็น

ผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบัน และปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๒ ภาพรวมสภาพปัจจุบันมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ภาพรวมปัญหามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ดังตารางภาพแสดงผลดังนี้

รายการ	สภาพปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ในภาพรวม			ปัญหา การจัดการเรียนรู้ในภาพรวม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้	๓.๙๙	๐.๖๒	มาก	๒.๔๙	๑.๑๐	น้อย
การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	๓.๙๒	๐.๖๔	มาก	๒.๓๓	๑.๐๘	น้อย
การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนา คลังสื่อดิจิทัล	๓.๘๕	๐.๖๔	มาก	๒.๓๙	๑.๑๔	น้อย
การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี	๓.๘๙	๐.๗๔	มาก	๒.๒๕	๑.๐๘	น้อย
การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล	๓.๙๘	๐.๗๕	มาก	๒.๒๗	๑.๒๐	น้อย
รวมเฉลี่ย	๓.๙๓	๐.๖๓	มาก	๒.๓๕	๑.๐๘	น้อย

จากภาพตารางแสดงผลดังกล่าว ทำให้ทราบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๓$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๓.๙๙$) การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = ๓.๙๘$) การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๓.๙๒$) การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = ๓.๘๙$) การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล ($\bar{X} = ๓.๘๕$) ส่วนปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๓๕$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ดังนี้ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๒.๔๙$)การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล ($\bar{X} = ๒.๓๙$) การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๒.๓๓$) การจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = ๒.๒๗$) การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = ๒.๒๕$)

๒. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๒ ประกอบด้วยแนวปฏิบัติ ๑๔ รายการ โดยจำแนกเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

๒.๑ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติ ๓ รายการ ดังนี้

(๑) สถานศึกษาปรับเปลี่ยนการเรียนรู้และบทบาทครูโดยผสมผสานรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning และแบบออนไลน์ พร้อมทั้งใช้สื่อแบบปกติและสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย

(๒) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้

(๓) ครูพัฒนาตนเองให้มีเทคนิคการใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและคลิปการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองในกลุ่มไลน์หรือส่งวิดีโอถ่ายทอดสดการสอนจากห้องเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนพร้อมกัน

๒.๒ ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติ ๓ รายการ ดังนี้

(๑) สถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และกำหนดแนวทางในการร่วมกันแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน

(๒) สถานศึกษาจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครอง คู่มือขั้นตอนวิธีการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง

(๓) ครูดำเนินการจัดทำแบบฝึก สื่อพัฒนาการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ เพื่อให้ผู้ปกครองนำไปใช้ในการพัฒนาการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณของนักเรียน

๒.๓ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล มีแนวปฏิบัติ ๓ รายการ ดังนี้

(๑) สถานศึกษาดำเนินการสำรวจแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผน และเสนอขอความเห็น ขอความร่วมมือ หรือของบประมาณสนับสนุน จากหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานนิเทศก์ และสำนักเทคโนโลยี (สทร.) ในการจัดตั้งคลังสื่อ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้

(๒) สถานศึกษาดำเนินการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนชุมชน เพื่อขอความคิดเห็น คำแนะนำ ความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้

(๓) สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน วัด องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เพื่อจัดกิจกรรมรักการอ่านแบบเคลื่อนที่ กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ กิจกรรมป้องกันยาเสพติด และกิจกรรมป้องกันโควิด

๒.๔ ด้านการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี มีแนวปฏิบัติ ๒ รายการ ดังนี้

(๑) สถานศึกษารวบรวมสื่อ obec Content Center ของสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน (สทว.) สื่อจาก dltv ตู้อัจฉริยะ ห้องยูนิเน็ต แท็บเล็ต และช่อง aya2 Channel เพื่อให้ครูและนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ

(๒) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การใช้สื่อออนไลน์ ในการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้

๒.๕ ด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวปฏิบัติ ๓ รายการ ดังนี้

(๑) ผู้บริหารและครูเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน แล้วรายงานหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนิเทศติดตามปัญหาของนักเรียน

(๒) ครูจัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล พร้อมทั้งพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย

(๓) ครูทดสอบก่อนเรียนเพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหาภาวะถดถอย และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วดำเนินการสอนซ่อมเสริม

อภิปรายผลการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๒ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารและครูร่วมกันปรับหลักสูตรสถานศึกษา ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดทำระบบอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อแก้ปัญหาภาวะ

ถดถอยทางการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวัน พูลกำลัง^๕ ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต ๒ ในยุคนิวอร์มัล ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต ๒ ในยุคนิวอร์มัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๒ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ที่มีปัญหาน้อยที่สุด เนื่องจากผู้บริหารเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ เรืองศรี^๖ ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal Covid-๑๙ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Site ซึ่งผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่มีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนด้านอุปกรณ์ และเทคโนโลยี

๓. แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๒ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๓.๑ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรปรับหลักสูตรวิธีการจัดกิจกรรม รูปแบบ และวิธีการวัดประเมินผล ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และพัฒนาเทคนิคการใช้เทคโนโลยี จัดทำสื่อ นวัตกรรม ใบงาน ใบความรู้ ชุดการเรียนรู้ และคลิปการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สถานีทีวิจิตัล aya ๒ channel นำนักเรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ โดยจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม และบริบทของสถานการณ์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วัสสิกา รุมาคม^๗ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคความ

^๕ นันทวัน พูลกำลัง, “แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต ๒ ในยุคนิวอร์มัล”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๖๔), หน้า ๑๑๙-๑๒๙.

^๖ เบญจวรรณ เรืองศรี, “การจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal Covid-๑๙ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Site”, วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๒๙-๔๕.

^๗ วัสสิกา รุมาคม, “การบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-๑๙”, วารสารมหาจุฬานาคร ธรรม์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๑๖-๑๗.

ปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-๑๙ พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่ หลังวิกฤตโควิด-๑๙ ประกอบด้วย (๑) การออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในยุคความปกติใหม่ ควรกำหนดให้มีเนื้อหาการเรียนรู้ ในเรื่องของสุขภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างสรรค์นวัตกรรม ประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ครั้งใหม่ (๒) การพัฒนาครู ควรส่งเสริมให้ครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ และควรพัฒนาครูให้มีทักษะภาษาอังกฤษ และการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของบูรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ^๓ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนหลังโควิด ๑๙ รองรับวิถีชีวิตใหม่(New Normal) พบว่า การจัดการศึกษาตามวิถี New Normal โดยการปรับหลักวิธีการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-๑๙ ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-๑๙ และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียน และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนโดยใช้แผนที่เหมาะสม รวมถึงยกระดับการประเมินเป็นการประเมินเพื่อการพัฒนา

จากการอภิปรายข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ควรปรับหลักสูตร วิธีการจัดกิจกรรม รูปแบบ และวิธีการวัดประเมินผล ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา จัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ใช้เทคโนโลยี จัดทำสื่อ นวัตกรรม ใบงาน ใบความรู้ ชุดการเรียนรู้ และคลิปการสอน ให้นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพิ่มเติมความรู้ โดยการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา

๓.๒ ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารและครู ร่วมกันจัดทำ หรือจัดหาแบบฝึก สื่อ คู่มือขั้นตอนวิธีการเรียนรู้ เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง หรือประชุมผู้ปกครองเพื่อการมีส่วนร่วมแก้ปัญหา สืบค้นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจัดทำโครงการ หรือหลักสูตรสถานศึกษา และนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หรือเชิญวิทยากรในท้องถิ่น มาให้ความรู้ ประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำ MOU ในการพัฒนานักเรียนร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิพัฒน์ ศรีวชิรพัฒน์^๔ ทำการวิจัยและเสนอกลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทย จากการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้วิจัยเสนอแนวทางลดผลกระทบ คือ

^๓ บูรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ, “รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนหลังโควิด ๑๙ รองรับวิถีชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)”, วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๒๗๗-๒๘๓.

^๔ ภูมิพัฒน์ ศรีวชิรพัฒน์, “บทความวิชาการ : กลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทย จากการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙”, วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๗๑.

กระบวนการหล่อหลอมทางสังคมในครอบครัว (family socialization) การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (active learning) การสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ของนักเรียนและผู้ปกครอง (active citizenship) รวมถึงการร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้ (co-creation of teaching and learning)

จากการอภิปรายข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ผู้บริหาร และครู จะต้องสำรวจแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี และโบราณคดีในท้องถิ่น นำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ หรือนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาศึกษาภายในโรงเรียน จัดทำคู่มือขั้นตอนวิธีการเรียนรู้ คู่มือผู้ปกครอง เผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ ประชุมชี้แจงและอธิบาย พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

๓.๓ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรเก็บข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ โดยใช้เทคโนโลยี และนำมาวางแผนเพื่อแก้ปัญหา รวบรวมสื่อ dltv สื่อการสอนของครู สื่อ Obec Content Center คลิปการสอนจากช่อง aya ๒ channel เป็นคลังสื่อดิจิทัล สำหรับครู นักเรียน ผู้ปกครองในการสืบค้นข้อมูล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด คณะกรรมการสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน วัด องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา^{๑๐} ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-๑๙ สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้” ได้เสนอแนวทางการพัฒนา คือ การจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือ เยียวยาด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยี การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต การพัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ของครู การใช้แหล่งทรัพยากร และสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน

จากการอภิปรายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล ควรส่งเสริมให้ครูจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน มีระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนรายบุคคล มีคลังสื่อการสอนทั้งที่ผลิตขึ้นเอง และสื่อจากหน่วยงานอื่น ๆ พร้อมทั้งขอสนับสนุนเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการจัดสภาพแวดล้อมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

^{๑๐} สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, **มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้**, (สมุทรสาคร: เอส บี เค การพิมพ์, ๒๕๖๕), หน้า ๘.

๓.๔ ด้านการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือ สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย เช่น ตู้อัจฉริยะสำหรับสืบค้นห้องยูนิเน็ต แท็บเล็ต โทรทัศน์ สื่อ ชุดการสอน จัดไว้เป็น Big Data หรือคลังสื่อของโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความสามารถโดยเข้ารับการอบรมการเข้าถึงแพลตฟอร์มการเรียนรู้ วิธีการสอนแบบใหม่ ๆ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อออนไลน์ ในการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ สำรวจความต้องการงบประมาณการจัดทำใบงาน ใบความรู้ และ อุปกรณ์การเรียนสำหรับนักเรียน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Bagas Narendra Parahita^{๑๑} ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเสียการเรียนของนักเรียนจากครูและมุมมองของผู้ปกครองในฐานะผู้จัดการเรียนรู้ Tri Sentra Pendidikan ระหว่างการเรียนรู้ออนไลน์ พบว่า ปัญหาการสูญเสียการเรียนระหว่างการเรียนรู้แพร่ระบาด ทำให้ครูและนักเรียนประสบอุปสรรคในกระบวนการถ่ายทอดและได้รับความรู้ทางการเรียนรู้ ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ที่บ้านกับครูได้อย่างเต็มที่ ซึ่งครูและผู้ปกครองต้องมั่นใจว่าเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่เด็กใช้มีประสิทธิภาพ เพราะทักษะทางเทคโนโลยีของเด็กอาจเป็นวิธีแก้ปัญหาเพื่อลดการสูญเสียการเรียน ซึ่งถือว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

จากการอภิปรายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แนวทางการพัฒนาการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือ สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยี พัฒนาความสามารถในการเข้าถึงแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ครูและนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ

๓.๕ ด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารและครูควรออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อศึกษาสภาพปัญหาวิเคราะห์ จัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และคณะครูในโรงเรียน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาภาวะถดถอยของผู้เรียนรายบุคคล ครูทดสอบก่อนเรียนเพื่อคัดกรองเด็กที่มีปัญหาภาวะถดถอย สอนซ่อมเสริม จัดทำแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี พร้อมทั้ง จัดหาสื่อ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายเหมาะสมกับนักเรียนรายบุคคล สอดคล้องกับศิริโรจน์ ผลพันธิน^{๑๒} ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสานและยืดหยุ่น การจัดการเรียน

^{๑๑} Bagas Narendra Parahita, “Learning Loss Problems of Students Based on the Teachers and Parents' Perspectives as the Tri Sentra Pendidikan Actors During Online Learning”, *The Asian Institute of Research Education Quarterly Reviews*, Vol. 5 No. 1 (2022) : 531-538.

^{๑๒} ศิริโรจน์ ผลพันธิน, “การเรียนแบบผสมผสานและยืดหยุ่น การจัดการเรียนแบบพลวัตใน ภาวะถดถอยทางการศึกษา”, *ครูสภาวิทยากร*, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๑๘-๒๙.

แบบพลวัตในภาวะถดถอยทางการศึกษา พบว่า การจัดการเรียน แบบพลวัตในภาวะถดถอยทางการศึกษา แบบผสมผสานและยืดหยุ่น เป็นการผสมผสาน การจัดการเรียน ๓ รูปแบบเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ประกอบด้วย (๑) การจัดการเรียนให้กับผู้เรียนในห้องเรียน ปกติ ควบคุมในวันและเวลาเดียวกันกับ (๒) การจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนแบบออนไลน์และ (๓) การจัดการเรียน ให้กับผู้เรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าเรียน ตามรูปแบบทั้งสองจากบันทึกการสอนย้อนหลังและกิจกรรมแบบออนไลน์ตามเวลาที่ผู้เรียน สะดวกและพร้อมจะเรียนเป็นการเรียนที่ยืดหยุ่นและปรับตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ และทุกเวลา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

จากการอภิปรายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล สถานศึกษาต้องดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนศึกษาสภาพปัญหาวิเคราะห์นักเรียน จัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้ให้นักเรียนรายบุคคล และพัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทดสอบก่อนเรียน เพื่อคัดกรองเด็กที่มีปัญหาภาวะถดถอย สอนซ่อมเสริม และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการซ่อมเสริมที่บ้านเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการชี้แจง ประชาสัมพันธ์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อให้ตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโดยชี้แจงให้รับทราบ นำไปปฏิบัติ และติดตามผลการดำเนินงาน

๒. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัล นำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา และนำแนวการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคล ไปประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู เพื่อนำไปปรับใช้ในโรงเรียน

๓. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน อย่างเป็นรูปธรรม ทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีภาวะถดถอย และนำแนวทางการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี ไปทดลองใช้ในสถานศึกษา แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุง

บรรณานุกรม

นันทวัน พูลกำลัง. “แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต ๒ ในยุคนิวนอร์มัล”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๖๔.

บุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ. “รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนหลังโควิด ๑๙ รองรับวิถีชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)”. **วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๒๗๗-๒๘๓.

เบญจวรรณ เรืองศรี. “การจัดการเรียนการสอนในยุค New Normal Covid-๑๙ โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ On Site”. **วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช**. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๒๙-๔๕.

ภูมิพัฒน์ ศรีวิชิรพัฒน์. “กลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทย จากการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙”. **วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการมหาวิทยาลัยมหิดล**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๗๑.

วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. **การศึกษาทางเลือ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

วัสสิกา รุมาคม. “การบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-๑๙”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๖ (มิถุนายน ๒๕๖๕) : ๑๖-๑๗.

ศิโรจน์ ผลพันธิน. “การเรียนแบบผสมผสานและยืดหยุ่น การจัดการเรียนแบบพลวัตใน ภาวะถดถอยทางการศึกษา”. **คุรุสภาวิทยากร**. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๑๘-๒๙.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. “**สพฐ. ผนึกกำลังขับเคลื่อน Active Learning** สู่อการเติมเต็ม Learning Loss”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.obec.go.th/archives/609965> [๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๕].

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒. **แผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๖๕**. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๒, ๒๕๖๕.

สำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้. **มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียน**
สมุทรสาคร: เอส บี เค การพิมพ์, ๒๕๖๕.

Bagas Narendra Parahita. “Learning Loss Problems of Students Based on the Teachers and Parents’ Perspectives as the Tri Sentra Pendidikan Actors During Online Learning”. **The Asian Institute of Research Education Quarterly Reviews.** Vol. 5 No. 1 (2022) : 531-538.